

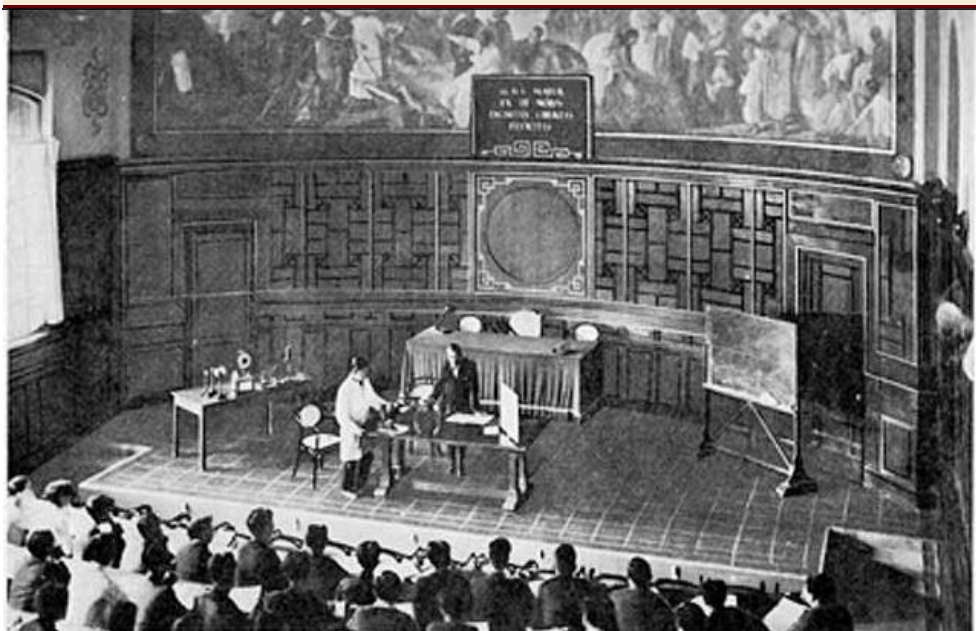


Buổi ban đầu Đại học Đông Dương

■ HOÀNG HẰNG

Bác Hồ và Tổng thống Ấn-ô-nê-xi-a Xucác-nô đến thăm trường, 27/6/1959





ĐẠI HỌC ĐÔNG DƯƠNG THÀNH LẬP NGÀY 16/5/1906, KHÔNG CHỈ LÀ BƯỚC NGOẶT ĐÁNH DẤU SỰ RA ĐỜI CỦA MỘT TRƯỜNG ĐẠI HỌC THEO MÔ HÌNH PHƯƠNG TÂY ĐẦU TIÊN Ở ĐÔNG DƯƠNG MÀ CÒN LÀ SỰ KHỞI ĐẦU MÔ HÌNH GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HIỆN ĐẠI Ở VIỆT NAM. TRƯỚC KHI ĐẠI HỌC ĐÔNG DƯƠNG RA ĐỜI, NGƯỜI PHÁP CHO XÂY DỰNG MỘT SỐ CƠ SỞ ĐÀO TẠO CHUYÊN NGHIỆP VÀ NGHIÊN CỨU KHOA HỌC NHƯ TRƯỜNG ĐẠY NGHỀ HÀ NỘI, TRƯỜNG CÔNG CHÍNH, TRƯỜNG Y KHOA ĐÔNG DƯƠNG, CÁC VIỆN VI TRÙNG HỌC SÀI GÒN, NHA TRANG VÀ HÀ NỘI, VIỆN VIỄN ĐÔNG BẮC CỔ... VÀO NHỮNG NĂM ĐẦU THẾ KỶ XX, VỀ CƠ BẢN CÁC CƠ SỞ ĐÀO TẠO VÀ NGHIÊN CỨU NÀY KHÔNG ĐÁP ỨNG ĐƯỢC NHU CẦU ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC Ở ĐÔNG DƯƠNG.

Xuất phát từ thực tế trên đây, ngày 16 tháng 5 năm 1906, Toàn quyền Paul Beau ký ban hành Nghị định về việc thành lập Đại học Đông Dương. Đây là văn bản pháp lý quan trọng, chính thức khai sinh ra đại học này.

Nghị định gồm 10 điều, theo đó, thông qua tiếng Pháp, Đại học Đông Dương ra đời nhằm phổ biến kiến thức cũng như phương pháp khoa học của người Âu tại khu vực Viễn Đông. Dưới quyền chỉ đạo trực tiếp của Toàn quyền, Đại học Đông Dương do một Hội đồng quản trị điều hành với thành phần bao gồm: Giám đốc Nha Học chính Đông Dương - Chủ tịch, Giám đốc các trung tâm khoa học tại Đông Dương, Hiệu trưởng các trường đặc biệt được sáp nhập vào Đại học Đông Dương và một số giảng viên là đại diện của nhiều đơn vị, trường học. Hằng năm, đội ngũ giảng viên này do Toàn quyền bổ dụng.

Điều 3 của Nghị định quy định: “Đại học Đông Dương có cơ chế gắn kết hoạt động với các viện nghiên cứu và giáo dục đã hoặc sẽ thành lập tại thuộc địa, nhưng không làm ảnh hưởng tới quyền tự trị của các cơ quan đó”. Sinh viên thuộc một trong 5 xứ Đông Dương chỉ được nhận vào trường khi có bằng Tú tài bản xứ hoặc chứng chỉ tương đương (cử nhân, ẩm sinh, tôn sinh...), và có đủ khả năng tiếng Pháp. Ngoài ra, trường còn nhận thêm người nước ngoài, người mang quốc tịch Pháp và được Pháp bảo hộ.

Về cơ cấu tổ chức, Đại học Đông Dương gồm có 5 trường thành viên đều gọi chung là trường cao đẳng: Trường Pháp chính, Trường Khoa học, Trường Y khoa, Trường Xây dựng dân dụng và Trường Văn khoa. Những trường này có trụ sở tại Hà Nội hoặc Sài Gòn. Một số trường có phạm vi hoạt động tại cả hai thành phố. Các trường thành viên này không

tồn tại biệt lập với nhau, mà được Hội đồng Quản trị thống nhất điều hành cả về hành chính và chuyên môn. Để đảm bảo tính liên thông và phối hợp giữa các trường thành viên, điều 5 của Nghị định ghi rõ: “Mỗi sinh viên được ghi danh vào một trường, nhưng sẽ có một số môn học chung cho hai hoặc nhiều trường”.

Chương trình học do Hội đồng quản trị soạn thảo và trình Toàn quyền thông qua. Hằng năm, Toàn quyền quy định bằng nghị định một số vị trí tham gia phái đoàn thường trực của Đông Dương công tác tại Pháp. Vị trí này dành cho những sinh viên do Hội đồng Quản trị Đại học Đông Dương lựa chọn. Kinh phí hoạt động của các lớp và trường, học sinh, ngân sách của chính quyền liên bang và ngân sách địa phương chi trả. Việc mở lớp hoặc các cuộc hội thảo đặc biệt sẽ do Phòng Thương mại hoặc Phòng Canh nông hay các hiệp hội khoa học đặt tại



Đồng Dương tài trợ.

Để khai giảng khóa học đầu tiên, ngày 27/5/1907, Paul Beau ký tiếp một nghị định điều chỉnh cơ chế quản lý, trao quyền điều hành nhà trường cho Giám đốc Nha học chính Đông Dương. Đồng thời một Hội đồng hoàn thiện trường đại học cũng được thành lập thay thế Hội đồng quản trị. Thành phần của Hội đồng gồm có:

Giám đốc Nha học chính Đông Dương, Chủ tịch;

Hiệu trưởng Trường Viễn đông Bác cổ, Phó chủ tịch;

Hiệu trưởng Trường Y khoa Đông Dương;

Đại diện của Toàn quyền;

Đại diện của Thống sứ Bắc kỳ;

Đại diện của Biện lý, Chánh Sở Tư pháp;

Đại diện của Giám đốc Nha Công chính.

Tiếp đó, ngày 24/9/1907, Toàn quyền Đông Dương ban hành nghị định ấn định danh sách các khóa học và thực hành tại Đại học Đông Dương năm học 1907 - 1908. Theo đó, các lớp học của Đại học Đông Dương chính thức khai giảng từ ngày 1/11/1907, với các môn học như: toán, cơ học và vũ trụ học; vật lý; hóa học đại cương; hóa công nghiệp và công

nhệ; động vật học; thực vật học; địa chất học; sinh lý học và vệ sinh; tiếng Pháp; văn học Pháp; lịch sử đại cương; địa lý đại cương; lịch sử Đông Dương và Viễn Đông; lịch sử triết học; luật nước Pháp; pháp luật và hành chính An Nam; kinh tế chính trị và luật thương mại; giáo dục đại cương; giáo dục thực hành. Ngoài ra, trường còn có thêm ba phòng thí nghiệm thực hành về vật lý, hóa học và khoa học tự nhiên.

Giảng viên bộ môn nhận trợ cấp 200 đồng bạc Đông Dương/năm. Giảng viên thực hành hưởng 100 đồng bạc/năm. Số tiền trợ cấp này có thể tăng lên gấp đôi đối với giảng viên phụ trách hai hay nhiều môn học, hoặc hai hay nhiều phòng thí nghiệm.

Nghị định cũng nêu rõ chỉ những sinh viên ghi danh trong điều kiện quy định tại điều 4 của Nghị định ngày 16/5/1906 mới được tham gia thực hành cấp thẻ học viên dự thính cho những người Âu và Á có đủ trình độ tiếng Pháp, theo đề nghị của Hội đồng hoàn thiện.

Cũng trong ngày 24/9/1907, Toàn quyền Paul Beau ký ban hành nghị định bổ nhiệm giảng viên Đại học Đông Dương trong thời gian 1 năm.

Trong năm học 1907 - 1908, Đại học Đông Dương đã ban hành nội quy và

chương trình học, cụ thể như sau:

Nội quy quy định đối tượng, điều kiện nhập học và tổ chức học tập tại Đại học Đông Dương.

Đối tượng: Tất cả những người châu Á đáp ứng điều kiện nhập học do Đại học Đông Dương quy định.

Điều kiện nhập học:

- Những người tốt nghiệp trường Trung học Chasseloup Laubat hoặc có bằng bổ túc;

- Những người có bằng cử nhân hoặc tú tài bản xứ, đủ trình độ tiếng Pháp;

- Những người không có bất kỳ chứng chỉ, văn bằng nào cũng được nhận vào trường theo đề xuất của Hội đồng hoàn thiện.

Những đối tượng trên phải gửi đơn xin nhập học đến Ban Thư ký của trường, trụ sở đặt tại số 40 Đại lộ Gia Long (nay là phố Mai Hắc Đế), Hà Nội, trong đó nêu rõ tên, tuổi, địa chỉ, nghề nghiệp, bằng cấp, ban và các lớp thực hành mà họ muốn theo học.

Tổ chức học tập:

Các lớp học được chia làm ba ban: Văn học, Luật và Khoa học.

Những sinh viên đăng ký vào Ban Văn học





Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa buổi khai giảng Đại học Quốc gia Việt Nam ngày 15/11/1945 tại giảng đường Đại học Đông Dương

phải theo ít nhất là 5 lớp văn học. Sinh viên Ban Khoa học cũng phải theo học tối thiểu là 5 lớp khoa học. Sinh viên Ban Luật phải theo tất cả các lớp luật và ít nhất là một lớp văn học. Tất cả các sinh viên đều phải học tiếng Pháp, họ cũng có thể đăng ký vào các lớp khác thậm chí là vào một ban khác. Các lớp thực hành dành riêng cho sinh viên Ban Khoa học.

Hơn 100 năm đã trôi qua kể từ ngày Đại học Đông Dương được thành lập, trải qua nhiều biến cố lịch sử lớn lao, mô hình đại học hiện đại đa ngành, đa lĩnh vực với sứ mệnh "hướng dẫn tinh thần khoa học, phương pháp học tập và nghiên cứu hiện đại" tiếp tục được khẳng định. Từ sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, với sự ra đời của Trường Đại học Quốc gia

Việt Nam, Trường Đại học Tổng hợp và Đại học Quốc gia Hà Nội, mô hình đại học đó ngày càng được khẳng định và nâng lên một tầm cao mới, góp phần to lớn hơn vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

